

PERSBERICHT

Hoog tijd voor nieuwe kernwapenonderhandelingen

31 januari 2019

Het is dringend nodig om nieuw overleg tussen de kernwapenmogendheden te bevorderen. Een nieuwe kernwapenwedloop dreigt. De wapenbeheersingsverdragen uit de 20ste eeuw zijn ontoereikend voor de 21ste eeuw. De spanning tussen de meeste kernwapenstaten neemt toe. Er worden nieuwe wapens en technologieën ontwikkeld. Het risico bestaat van verdere verspreiding van kernwapens over nog meer dan de huidige negen staten. Dat stelt de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) in het vandaag verschenen advies 'Kernwapens in een nieuwe geopolitieke werkelijkheid. Hoog tijd voor nieuwe wapenbeheersingsinitiatieven'.

De AIV is van oordeel dat alles op alles moet worden gezet om te voorkomen dat ooit weer een kernwapen tot ontploffing komt. Omdat de regeringen van de kernwapenstaten geen aanstalten maken tot onderhandelen, dient de VN een gezaghebbende internationale commissie in te stellen, te vergelijken met de Brundtland-Commissie die aanbevelingen deed voor internationaal milieubeleid. De opdracht zou moeten zijn op korte termijn voor de kernwapenstaten voorstellen te ontwikkelen voor nieuwe, multilaterale kernwapenbeheersing en risicovermindering. Nederland zou dit in de Algemene Vergadering van de VN moeten voorstellen. De AIV is verder van oordeel dat de Europese landen zich veel krachtiger dan tot nu toe dienen uit te spreken voor het behouden en uitbreiden van het verdrag tegen kernwapens voor de middellange afstand (het INF-verdrag), dat teloor dreigt te gaan omdat Rusland het verdrag schendt. Er is een nieuwe aanpak nodig.

Nederland zou zich in de NAVO hard moeten maken voor een strategische dialoog met Rusland, maar dient ook verbreding van de veiligheidsdialoog met China te bepleiten. De AIV doet in het advies diverse aanbevelingen voor bevordering van de stabiliteit, spanningsvermindering en risicoreductie.

Trans-Atlantische verhoudingen

President Trump heeft twijfel gezaaid over de waarde van het bondgenootschap voor de VS en de 'hardheid' van de Amerikaanse veiligheidsgarantie. Dat een debat over een zelfstandige Europese nucleaire capaciteit is ontstaan, tekent de onzekerheid die is geschapen. Een dergelijke capaciteit kan echter in de voorzienbare toekomst geen alternatief zijn voor de veiligheidsgarantie die de strategische nucleaire triade van de Verenigde Staten in NAVO-kader biedt. De Europese NAVO-landen dienen wel hun conventionele defensie aanmerkelijk te versterken om het risico van inzet van kernwapens te verlagen. België, Duitsland, Italië, Turkije en Nederland dragen in de NAVO met een mogelijke deelname aan nucleaire operaties met hun jachtvliegtuigen, voorts bij aan de solidariteit en geloofwaardigheid van de verdediging van het bondgenootschap. Naar het oordeel van de AIV verdient het aanbeveling om de huidige nucleaire taak van de Nederlandse jachtvliegtuigen voort te zetten bij de invoering van de F-35 als vervanger van de F-16 (de DCA-taak).

Nucleair beleid NAVO

Meer in het algemeen is de AIV van mening dat in de huidige situatie het bezit van kernwapens alleen gerechtvaardigd is voor oorlogsvoorkoming en onderhandelingen om te komen tot multilaterale nucleaire wapenbeheersing, vergaande, stapsgewijze wapenvermindering en uiteindelijk wereldwijde nucleaire ontwapening.